

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

İsrail Seçim Sonuçları: Barış Yanlıları Knesset’de Güç Kaybediyor

12 Şubat 2009
Neslihan Kaptanoğlu

**Türkiye Ekonomi
Politikaları Araştırma
Vakfı**

Gazze’deki krizin gölgesinde 10 Şubat 2009’da gerçekleşen İsrail seçimleri, Orta Doğu’daki liderlik problemini çözemedi, aksine daha da karmaşık hale getirdi. Bir önceki seçimlerde elde edilen barış yanlısı çoğunluk, 2009 seçimleriyle yerini barışa daha az vurgu yapan bir çoğunluğa bıraktı.

Erken gelen bu seçimler, eski Başbakan Ehud Olmert’in, aleyhinde çıkan yolsuzluk suçlamaları nedeniyle partisinden istifa etmesi sonrasında gündeme gelmişti. 17 Eylül 2008 tarihinde Kadima Partisi içerisinde başkanlık seçimleri gerçekleşmiş, bu seçimleri Tzipni Livni rahatlıkla kazanmış, Olmert parti başkanlığından ve başbakanlıktan istifa etmişti. Livni’ye yeni koalisyon hükümetini kurması için altı haftalık bir zaman verilmişti. Bu süre sonucunda Livni, İşçi Partisi ile anlaşmasına rağmen özellikle aşırı dinci Shas Partisi ile olan anlaşmazlıklar sonrasında, koalisyon hükümetini kuramadığını açıklamıştı. Bu gelişmeler, İsrail’de erken seçimlere giden yolu açmıştı.

Seçim sonuçları

2009 seçim sonuçlarına göre Livni ve partisi Kadima, 120 sandalyeli İsrail meclisi Knesset’in 28 sandalyesini alarak birinci oldu. İkinci ve üçüncü sıralara ise sağ kanadı temsil eden partiler yerleşti. Eski Başbakanlardan Benjamin Netanyahu’nun Likud Partisi, sadece bir sandalye farkla, 27 sandalye ile ikinci oldu. Seçimlerin en çok konuşulan isimlerinden aşırı milliyetçi “İsrail Evimiz” (Yisrael Beiteinu) Partisi ve lideri Avigdor Lieberman ise üçüncü sıraya yerleşti. Savunma Bakanı Ehud Barak’ın başkanlık yaptığı İşçi Partisi, dördüncü sırada yer aldı ve İsrail’in kuruluşundan beri İsrail politikasında önemli bir yeri olan bu parti, 2009 seçimleri ile büyük bir hezimete uğramış oldu.

Seküler sol kanat partilerinden Meretz, seçim öncesi internet üzerinden genç seçmen çekebilme çabalarına ve bu amaçla Amerikan Başkanı Obama’nın seçim

İsrail Seçim Sonuçları: Barış Yanlıları Knesset’de Güç Kaybediyor...

kampanyasında görev alan iki kişiyi çalıştırmasına rağmen, Knesset’de sadece üç sandalye, oyların ise sadece % 3’ünü kazanabildi. Genç seçmenlerin oylarını Lieberman’ın Partisi’nden yana kullandıkları gözlemlendi.¹ Öte yandan, seçimlere katılan diğer aşırı sağcı partiler de oldukça kötü sonuçlar elde ettiler. “United Torah Judaism” (Birleşik Tevrat Museviliği) isimli parti sadece beş sandalyede kalabildi. Ulusal Birlik dört sandalyede, Musevilerin Evi Partisi (Jewish Home) ise sadece üç sandalyede kaldı. Emekliler Partisi ve Yeşiller Hareketi toplam oy yüzdesinin sadece %1’ini alarak, seçim barajının altında kaldı ve Meclis’te temsil edilme hakkını böylelikle kaybetti.

Sonuçlar, bir önceki seçim sonuçları ile karşılaştırıldığında, daha merkeze yakın partilerin ve merkez-sol grupların oy kaybettiğini, sağ kanatta yer alan, ulusalcı ve dinci grupların ise yeni mecliste ön plana çıktıklarını gösteriyor.

2009 (İlk tablo) ve 2006 (İkinci Tablo) Seçim Sonuçlarına Göre Sandalye Dağılımı²

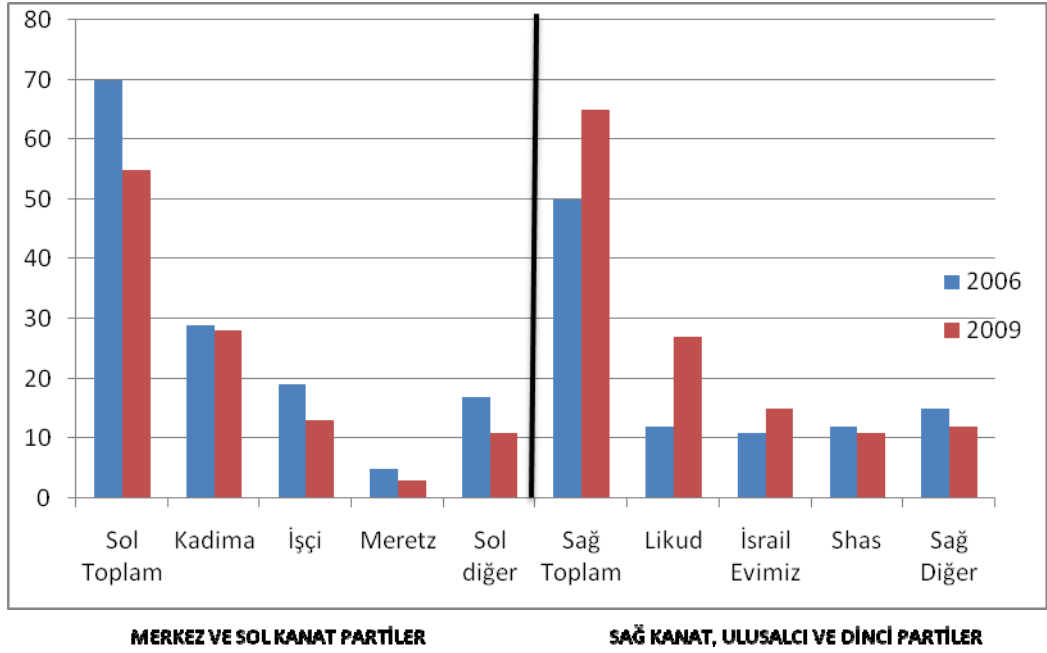
Sağ Kanat, Ulusalcı ve Dinci Partiler	Sandalye Sayısı	Merkez ve Sol Kanat Partiler	Sandalye Sayısı
Likud	27	Kadima	28
İsrail Evimiz (Yisrael Beiteinu)	15	İşçi	13
Ulusal Birlik (Ichud Leumi)	4	Meretz	3
Musevilerin Evi Partisi (Jewish Home)	3	Birleşik Arap Listesi-Ta'al	4
Shas	11	Balad	3
Birleşik Tevrat Yahudiliği (United Torah Judaism)	5	Hadash	4
Toplam	65	Toplam	55

Sağ Kanat, Ulusalcı ve Dinci Partiler	Sandalye Sayısı	Merkez ve Sol Kanat Partiler	Sandalye Sayısı
Likud	12	Kadima	29
Shas	12	İşçi-Meimad	19
Evimiz İsrail (Yisrael Beiteinu)	11	Gil	7
Ulusal Birlik- Ulusal Din Partisi	9	Meretz	5
Birleşik Tevrat Yahudiliği	6	Birleşik Arap Listesi	4
		Hadash	3
		Balad	3
Toplam	50	Toplam	70

¹ Haaretz, “Lieberman’s anti-Arab ideology wins over Israel’s teens”, 07.02.2009, <http://www.haaretz.com/hasen/spages/1061910.html>

² Knesset web sitesi, http://www.knesset.gov.il/elections17/eng/Results/main_results_eng.asp, Haaretz web sitesi <http://www.haaretz.com/hasen/spages/1061917.html>

İsrail Seçim Sonuçları: Barış Yanlıları Knesset’de Güç Kaybediyor...

Kadima Partisi ile Likud Partisi'nin birbirlerine bu kadar yakın oylar alması, hükümeti kurma görüşmelerinin uzun ve zorlu geçeceğinin bir göstergesi. İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Peres'in barajı geçen tüm partilerin liderleriyle konuşması ve bir sonraki başbakanın kim olmasını istediklerine dair görüşlerini alması gerekiyor. Hükümeti kurma görevi, liderler tarafından daha fazla dile getirilen adaya verilecek. Peres, parti liderlerinin görüşlerini dinlemek üzere önümüzdeki hafta bir dizi görüşmelerde bulunacak ve bu görevi kime vereceğini 20 Şubat civarında açıklayacak.

Bir koalisyon hükümetinin kurulabilmesi için en az 61 sandalyenin garanti altına alınması gerekiyor. İsraili uzmanlar, Netanyahu'nun Livni'ye kıyasla bu sayıyı garantileme şansının daha fazla olduğunu düşünüyorlar. Bu tahminlerin arkasındaki ana neden, üçüncü gelen ve kilit konumdaki "Evimiz İsrail" partisinin, Kadima'dan çok Likud'a ideolojik olarak daha yakın olması. "Evimiz İsrail" de Likud gibi Gazze operasyonları çerçevesinde Hamas ile kesinlikle ateşkes yapılmaması gerektiğini, Hamas'ı yok etmek için askeri operasyonlara devam edilmesi gerektiğini savunuyor. Lieberman, İsraili Arap vatandaşların, vatandaşlıklarını koruyabilmek için "sadakat" testinden geçirilmeleri gerektiğini, İsrail'in varlığını her şeyin üzerinde tutamayan kişilerin vatandaşlıktan çıkarılmaları gerektiğini savunuyor. Netanyahu, seçim kampanyaları sırasında Lieberman'ın savunduğu vatandaşlık için sadakat ön koşulunu desteklediğini dile getirdi. Eğer "Evimiz İsrail" Partisi Likud'u desteklerse, Finans Bakanlığı'nı almasına kesin gözüyle bakılıyor. Livni ise Lieberman'ı kendi tarafına

İsrail Seçim Sonuçları: Barış Yanlıları Knesset’de Güç Kaybediyor...

çekebilmek için onun için önemli olan iki konu üzerinde duruyor. Birincisi, dini nikâhla evlenmeleri yasaklanmış çiftlerin sivil nikâhlarının önündeki engellerin kaldırılması, ikincisi ise hükümet sisteminde değişikliklere gidilmesi. Lieberman, her ne kadar hem Livni hem de Netanyahu ile görüşmelerde bulunmuş ve her iki parti ile de bir koalisyon hükümetine girebileceğini açıklamış olsa da tercihinin esas olarak daha sağ kanat bir koalisyonda yer almak yönünde olduğu tartışılıyor.

Uzmanların tahminlerine göre, sağ görüşlü partilerin oluşturacağı bir koalisyonun toplamda 63-65, daha merkeze yakın ve sol partilerin oluşturacağı koalisyonun ise toplamda 55-57 sandalyede kalacağı dile getiriliyor. Sol grupta yer alan ve yaklaşık olarak 9-10 sandalyeyle temsil edilen Arap partilerinden bir kısmı, şimdiden ne Netanyahu ne de Livni’yi başbakan olarak tavsiye etmeyeceklerini açıkladılar bile. Bu dengelerde, dördüncü sırada yer alan İşçi Partisi ile beşinci sırada seçimleri bitiren aşırı dinci Shas Partisi’nin takınacakları tavır da son derece önemli hale geliyor. İşçi Partisi kadroları, Kadima ile gerçekleşebilecek bir koalisyonla daha olumlu bakıyorlar. Fakat bu tahminler de hassas dengeler üzerine kurulu. Eğer Livni, Lieberman’ı koalisyona dâhil etme kararı alırsa, İşçi Partisi ve Meretz’in desteklerini otomatik olarak çekecekleri konuşuluyor.

Shas Partisi’nin ise tam olarak hangi tarafa destek vereceği bilinmiyor. Seçim kampanyaları sırasında Shas Partisi ruhani lideri Ovadia Yosef, “Evimiz İsrail” partisine savaş ilan etmiş, bu Parti’ye oy vermenin şeytana destek vermek anlamına geldiğini söylemişti. Shas lideri Eli Yishai, koalisyon görüşmelerinde elini güçlendirmek için “Birleşik Tevrat Yahudiliği” Partisi ile güçlerini birleştirmek için çabalarda bulunuyor. Eylül 2008’de Livni’nin hükümeti kuramamasının ana nedeninin Shas ile olan anlaşmazlık olduğu dikkate alındığında, Shas’ın Livni önderliğindeki Kadima’dan çok Netanyahu önderliğindeki Likud’u destekleyeceği tahmin ediliyor. Son bir olasılık olarak, Likud ve Kadima aynı koalisyonda yer alma kararı alsalar bile 61 sandalyeyi tamamlayabilmeleri için aşırı dinci ya da aşırı sağ partilerle de anlaşma yapmaları gerekiyor. Bu, her durumda, bir önceki seçimlere oranla barış yanlısı çoğunluğun güç kaybetmiş olduğunu gösteriyor.

Bu sonuçlar, son dönem Gazze’deki operasyonlar ve bunun istenmeyen sonuçları olan sivil ölümleri nedeniyle gittikçe daha fazla eleştiri altındaki İsrail’in, bu eleştiriler karşısında gittikçe daha içine kapandığına, bu ortam sonucunda ulusalcı partilerin güç kazandıklarına işaret ediyor. Oslo süreci sonrası barış isteyen çoğunluk İsrail’de

İsrail Seçim Sonuçları: Barış Yanlıları Knesset’de Güç Kaybediyor...

yaratılmış, fakat bu çoğunluk Gazze’deki siyasi durum, Filistin tarafındaki bölünmeler ve Hamas’ın bu sürece dâhil edilememesi nedeniyle Filistin’de yaratılamamıştı. Son seçimler ile birlikte İsrail’deki barış yanlısı çoğunluk da gücünü kaybediyor gibi görünüyor.